

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

red. en sekr. h. pootlaan 242, alkmaar

adm.: merelhoven 273, capelle a.d. ijssel

J. SCHAEFFER — EMMELOORD

Welk deel heeft een gelovige met een ongelovige? Jesaja 7, 10-14

Bedreigd door de verbonden legers van Aram en Efraïm zoekt Achaz steun bij Assur. We krijgen niet de indruk dat de koning bij het nemen van een dergelijk ingrijpend besluit er ook maar aan gedacht heeft via priester of profeten te vragen naar Gods wil in dezen. Dat typeert hem! Hij is niet meer dan stadhouder van de hemelse Koning op de troon in Jeruzalem. Maar hij probeert zich op die troon te handhaven met behulp van aardse machten. God beantwoordt deze daad van ontrouw met een betuiging van trouw. Tracht rustig te blijven, Achaz! Geen paniek! Ook voor jou geldt het woord van trouw dat ik eens aan David gaf (2 Sam. 7, 12-16). Maar dat moet je natuurlijk wel geloven. Want wie niet gelooft, wordt niet bevestigd! (vs 9b). Geloof je niet vast, dan sta je niet vast!

Met deze woorden stuit de profeet bij Achaz op een muur van innerlijk verzet. Om echter door deze muur heen te breken doet hij een fantastisch aanbod. Laat Achaz maar een teken vragen dat Jesaja in dit kritieke uur geen verkeerde wegen wijst. God wil de koning wel overtuigen dat Hij achter hem staat met Zijn hemelse macht. Hij mag zelf het teken bepalen. Dan weet hij zeker dat er niet mee geknoeid wordt. Het mag een teken zijn uit het dodenrijk of uit den hoge, waar God woont; gebieden waar een gewoon mens niet in kan doordringen. En laat Achaz zich niet generen. Vraag een teken van de HEERE, úw God, zegt Jesaja nadrukkelijk. Achaz is immers Gods eigen zoon?

God vraagt hier van Achaz duidelijk een geloofsbeslissing. Als hij kiest voor God, dan kiest hij tegen Assur. Het is het één of het ander. Maar is het werkelijk waar, dat vertrouwen op God een bondgenootschap met Assur uit-

sluit? Wie vertrouwt op Gods bescherming blijft toch verantwoordelijk om ook zelf daaraan mee te werken? En waarom kon dat niet via 'n verdrag met Assur? We moeten echter bedenken dat destijds een politiek bondgenootschap tevens een godsdienstig samengaan inhield. Zoals heel het volksleven stond ook de oorlog in het teken van de dienst aan de goden. Voordat het leger uittrok werden offers gebracht. En bij een eventuele overwinning werden de goden bedankt voor hun hulp door hun een deel van de buit aan te bieden. Maar als twee volkeren sámen de oorlog ingingen vereiste dit uiteraard ook een samenwerking tussen de goden van beide bondgenoten. Maar hoe kon nu de Heer van de hemelse legermachten ooit samenwerken met een afgod om Zijn eigen volk te beschermen en te bevrijden? Welke overeenstemming kan er bestaan tussen de christus-vantoen (want dat was Achaz destijds: christus, gezalfde des HEEREN) en Belial, oftewel de macht der duisternis, met wie de koning van Assur in verbinding stond? Het moet Achaz duidelijk en bekend zijn dat een keus vóór Assur een keus tégen de HEERE is.

Zoals ook vandaag christenen en niet-christenen onmogelijk kunnen samenwerken voor de instandhouding van Gods Koninkrijk. Ook het volk van God dat vandaag leeft, de gemeente van Christus, heeft met grote moeilijkheden te kampen bij de uitvoering van haar taak: het werken aan een samenleving, waarin de mensen niet tegenover elkaar en ten koste van elkaar leven, maar naast elkaar en mét elkaar in een liefdesgemeenschap. Maar hoe vaak wordt vandaag niet gezegd: Laat de kerk alsjeblieft niet denken, dat zij daar alleen voor vecht. Ook humanisten en socia-

listen en marxisten vechten voor een betere wereld. Waarom niet de handen ineen geslagen om schouder aan schouder te vechten voor een betere samenleving? Worden we niet allen gedreven door hetzelfde ideaal: een toekomst waar we in sterke gemeenschapszin en saamhorigheid zullen samenleven? Wel, als dat het doel is, moeten we nu al laten zien dat het ons ernst is door er sámen voor te vechten.

Het klinkt logisch, maar het is kortzichtig. Want hoe kun je samenwerken met mensen, met wie je het al oneens moet zijn als het gaat om de beantwoording van de meest belangrijke levensvragen? Hoe kan een christen samenwerken met een humanist of een marxist, die geloven dat de mens in wezen goed is i.p.v. radikaal verdorven? Hoe kunnen we orde op zaken stellen met hen, die verwachten dat mensenhanden de toekomstige samenleving van vrede en gerechtigheid tot stand zullen brengen, waar wij geloven dat ze geschapen zal worden door God uit de woestheid en leegheid van ons menselijk bestaan? Hoe kunnen we samenwerken met mensen, die Jezus Christus hooguit een goed voorbeeld willen noemen, maar niet de enige Verlosser? Hoe kunnen wij één span vormen met ongelovigen? Zolang op deze punten geen overeenstemming bestaat is het onmogelijk allerlei wantoestanden aan te grijpen in de wortel. Want juist ten aanzien van die wórtel, nl. de macht van de zonde, is er geen gemeenschappelijke overtuiging. Dus kunnen wij alleen maar kiezen met Gods hulp en mét Zijn Woord alleen, dat ons onze schuld aanwijst en de weg om die te overwinnen.

Maar Achaz weigert dit isolement. Zijn antwoord op Jesaja's aanbod is een staaltje van de verharding, die God in cap. 6 voorzegt had. Verharding in een bijzonder vroom gewaad overigens. 'Ik zal de HEERE niet verzoeken', zegt de koning. Een formeel korrekt antwoord! Achaz citeert Mozes in Deut. 6, 16. Mozes waarschuwde toen het volk niet in ongeloof God te dwingen Zijn aanwezigheid zichtbaar te maken, zoals het bij Massa en Meriba had gedaan. Honderden jaren later citeert Jezus Christus ditzelfde woord tegenover de Satan, die Hem ver-

leiden wil van de tinnen van de tempel af te springen. Theologisch kan Achaz zich in geen beter gezelschap bevinden. Zowel Mozes, de middelaar van het oude verbond, als Jezus, de middelaar van het nieuwe verbond, hebben zo gesproken!

Maar hoe vroom en orthodox Achaz' antwoord ook mag schijnen, hij heeft daarin de keus tégen God bekend gemaakt. Terwijl Christus dit woord van Mozes gebruikt om de duivel te weerstaan, haalt Achaz het aan om de HEERE te weerstaan! En hoe nerveus hij ook is vanwege de dreiging voor Jeruzalem, hij is zeker genoeg van zichzelf om de verantwoording op zich te nemen. Hij verkiest te staan op het gladde ijs van politieke berekening en af te zien van de HEERE. Zo vervangt Achaz het geloof door een heidens-godsdienstige deemoedigheid. Hij zweert God niet af. Maar bij het nemen van politiek-militaire beslissingen moet Hij buiten spel blijven. Alsof dat niet God verzoeken is, als Achaz uitdrukkelijk Gods geboden overtreedt. Verbod Mozes in dezelfde rede, waarin hij waarschuwde God te verzoeken, niet ook het sluiten van een verbond met andere volkeren (Deut. 7, 2v)? Van zulk spreken wordt de HEERE vreselijk moe. Want Achaz probeert met vrome praatjes Gods knecht aan het lijntje te houden, om ondertussen ongestoord zijn eigen gang te gaan. Maar dan

IN DIT NUMMER

Pagina 326

Ds J. Schaeffer,
Welk deel heeft een gelovige met een ongelovige??

Pagina 327

Drs H. de Jong,
Discussie over homofilie (3)

Pagina 329

D. W. L. Milo,
De Leviathan van Loch Ness (2)Ds M. R. van den Berg,
Jeremia (Bijbelstudie)

Pagina 331

Ds G. Janssen,
Herders en opzieners

Pagina 332

Redt Een Kind
Van de Zending
Terloops...

hoeft Achaz er niet langer op te rekenen, dat de HEERE zijn God is. Tegenover het 'uw God' van vs 10 staat veelzeggend 'mijn God' in vs 13. Als Achaz zich niet volledig aan de HEERE toevertrouwt zal hij zich niet langer als Gods zoon mogen beschouwen.

Misschien heeft dit Achaz vreselijk revolutionair in de oren geklonken. Mocht hij niet als vanzelfsprekend bij het overnemen van de troon Gods beloften aan David op zichzelf toepassen als een dierbare erfenis uit vroeger

dagen? Maar Jesaja legt een bom onder die vanzelfsprekendheid. Als hij God niet vertrouwt, is Hij voor hem niet langer een Vader. Alleen wanneer wij ons afscheiden van niet-gelovigen wil God ons aannemen. Alleen dan wil Hij ons tot Vader zijn en wij zullen Hem tot zonen en dochters zijn, zegt de HEERE, de Almachtige (2 Kor. 6, 17v). Ons leven in het verbond mag nooit ontaarden in een automatisme, maar het moet een levend ons voegen zijn naar de wil van de God van het verbond.

H. DE JONG — AMSTERDAM

Discussie over homofilie (3)

Dit laatste artikel uit mijn antwoord-serie aan ds Van der Kwast wil ik gebruiken om nog eens duidelijk in het licht te stellen vanuit welke hoek komend ik het verschijnsel van de homofilie benader. Want terecht signaleert mijn collega dat mijn uitgangspunt anders is dan van onderscheiden mede-ondertekenaars, daar ik immers homofilie een afwijking, een deviant noem, en geen variant.

Het is mij gebleken, hoe gevoelig dit punt ligt en hoe boos de mensen om dat woord 'afwijking' kunnen worden. Daarin steekt wel een begrijpelijk protest, begrijpelijk vooral als dat komt van de zijde van betrokkenen. In onze geëgaliseerde maatschappij, waarin, zoals ons van alle kanten toegevoerd wordt, alle mensen gelijk zijn, wordt men niet graag apart gesteld en aan bijzonderheden herinnerd. Men voelt zich dan van een etiket voorzien. Voor het verzet hiertegen kan ik begrip hebben, als ik er op let hoe vaak dit apart stellen leidt tot liefdeloze beschouwing op afstand, zoals we in het evangelie al tegenkomen: „Rabbi, wie heeft gezondigd, deze of zijn ouders, dat hij blind geboren is?” (Joh. 9 : 2). Inderdaad zetten wij mensen met een afwijking graag in een kijk-doos. Het beklag dat dan volgt is onvruchtbaar en vals. Nog eens, als men om die reden de voorkeur geeft aan het woord variant boven deviant, kan ik daar begrip voor hebben.

Maar er is hierbij toch iets meer aan de hand. In het protest tegen het woord 'afwijking' proef ik ook een humanisme. Men wil tegenover de Here God niet erkennen, dat ons mensenleven beschadigd en geschonden is; dat onze val in zonde ernstige gevolgen met zich meebrengt. Niet alleen voor die

Kerkelijk Leven

en gene, maar voor ons allen. Bij deze blijkt dat op dit gebied, bij gene weer op 'n ander. Het gaat er mij daarom bij het woord 'afwijking' niet om, de hovaardigen een stok in de hand te geven om de hond te slaan, maar juist integendeel, dat wij een mensheid zijn, die om der zonde wil zucht onder Gods toorn en de gevolgen daarvan. En de homofilie is wel een zeer ernstig gevolg. En dat om twee redenen: ten eerste ligt deze beschadiging zo dicht bij het centrum van ons mens-zijn, het als mannelijk en vrouwelijk geschapen zijn naar Gods beeld, en ten tweede omdat als allen homofiel waren ons menselijk geslacht zou uitsterven. Daarom moeten we hier van een ernstige beschadiging spreken.

Jawel, maar Jezus Christus is toch onze Verlosser? Waarom dan die nadruk op dat door de zonde geschonden mensenleven? Is die beschadiging in Hem niet opgeheven in principe en dus op te heffen in de praktijk? Het zijn vooral, maar toch niet alleen onze charismatische medechristenen, die dit in het midden brengen. Ik wil hierop antwoorden met een aanhaling uit de Dordtse Leerregels (V, I): „Die God naar Zijn voornemen tot de gemeenschap van zijn Zoon, onze Here Jezus Christus, roept, en door de Heilige Geest wederbaart, die verlost Hij wel van de heerschappij en slavernij der zonde, doch Hij verlost hen in dit leven niet ganselijk van het vlees en het lichaam der zonde”. Christus is onze Verlosser, maar er staat van de verlossing

Pastorale notities

Bozen gezegend omwille van de vromen

We vinden in de bijbel merkwaardige voorbeelden van Gods sparende goedheid jegens mensen, die Hem niet kennen en in goddeloosheid leven. De Here was bereid het ontuchtige Sodom te sparen om wille van een klein getal rechtvaardigen (Gen. 18 : 16-33). De Here redde bij een schipbreuk een heidens scheepsvolk, toen een trouwe dienstknecht van Christus zich onder de opvarenden bevond (Hand. 27 : 24). Ook lezen we van gevallen, waarin de Here kinderen van de wereld goed deed om de weldadigheid aan Zijn volk te bewezen... Ja, ook zonder dat van deze weldadigheid sprake was, zien we hoe bozen werden gezegend vanwege de inwoning der vromen.

Toen Jakobs dienst bij Laban ten einde liep en hij de wens te kennen gaf om met zijn vrouwen en kinderen en vee uit Haran weg te trekken naar Kanaän, merkte zelfs de onbetrouwbare en geldgierige Laban op, dat God hem om Jakobs wil gezegend had. Iets wat Jakob zelf ook opgevallen was, want hij zei: De Here heeft u gezegend bij

iedere voetstap die ik zette (Gen. 30 : 27, 30).

Toen Jozef als slaaf verkocht was in het huis van Potifar, de hoveling van Farao en genade vond in de ogen van zijn heidense meester en deze hem ten slotte belastte met het toezicht op heel zijn huis, maakte de Here niet alleen de godvrezende Jozef voorspoedig in al wat hij deed, maar we lezen ook, dat God het huis van de Egyptenaar zegende om Jozef's wil. Ja, de zegen des Heren was in alles, wat Potifar had, in het huis en in het veld (Gen. 39 : 1-6).

Zo spreekt de Schrift menig keer van de goedheid en de zegen van de Here ook over ongerechte en heidense mensen. Iets wat wij in de gang van het leven wel eens uit het oog verliezen.

Als gelovige en wereldse mensen aan Gods kinderen in hun moeiten en zorgen weldadigheid bewijzen en barmhartigheid betrachten, dan ziet de Here dat. Hij merkt het op en houdt dat in gedachten. Meermalen behaagt het Hem zulke mensen terwille van zijn geliefde kinderen met bijzondere gunsten te omringen, niettegenstaande zij zulks ten enenmale onwaardig zijn. De Here is een goeddoend God! Hij is groot en vriendelijk en weldadig.

B. Telder, Bilthoven

nog zoveel uit, dat pas hierna komt. De gevolgen van Adam's val woeden nog zo schrikwekkend voort in onze menselijke existentie. Dat geeft ons reden tot collectieve verootmoediging en spant ons verlangen naar de grote dag van Christus.

Het is ook bepaald niet zo, dat naarmate een beschaving, laten we zeggen een christelijke beschaving, oud wordt, men er beter in slaagt, die gevolgen van ons aller zondeval uit te bannen of althans te bedwingen. Het tegendeel is het geval. De vooruitgangsgedachte liegt. Steeds duidelijker treden in onze oud geworden cultuur de beschadigingen waaraan wij lijden, aan het licht.

☆☆☆

Nu leefde en werkte onze Here ook in zo'n oud geworden cultuur, te weten de israëlietische. En Hij heeft dit gezien. Hij trad niet tijdloos op, maar gaf integendeel antwoorden, die zeer indringend op de problemen van juist dat tijdsgewricht ingingen. Hij sprak tegen de achtergrond van een ondergaande beschaving en dat gaf aan zijn woorden een crisis-karakter en een eindtijdelijke gelding. Wat juist zo kenmerkend aan de joodse theologie van Zijn dagen ontbrak. Die werkte met een oppervlakkige zondeleer, welke de ernst van Adam's val niet doorzag. Ieder mens was toegerust met een goede en een boze trek en zondigen betekende dat de boze trek de

overhand had over de goede. Dat gaf aan de zonde in het joodse denken iets incidentiels. Iedere zonde werd als het ware op zich zelf beschouwd. En dan vervolgens ook iedere zondaar! Zo ging men er gemakkelijk toe over, de zondaar met zijn zonde te isoleren. En dat op zijn beurt leverde weer een eenzijdig-juridische en moralistische benadering van het leven op. Dat iemand tollenaar was, b.v., kon hem helemaal als 'n persoonlijke beslissing worden aangerekend en voor alle gedragingen die uit dat tollenaarschap voortvloeiden, droeg zo iemand de volle persoonlijke verantwoording. Niemand immers had hem gezegd, dat hij tollenaar moest worden, en ook stond het hem ieder moment vrij, dat besmette gilde te verlaten.

Nu hanteerde Jezus zeer zeker ook de juridische benadering van het leven. Hij kende het woord 'zonde' en gebruikte het. Maar wat bij Hem opvalt is dat Hij daarnaast met een andere benadering werkte, de medische. Ik denk hier aan zijn bekende woord, juist tegenover de joodse theologie gesproken: Niet de gezonden, maar de zieken hebben een dokter nodig (Marcus 2 : 17). De Here overwoog namelijk, dat zo'n beroep als dat van tollenaar in Israël niet zomaar uit de lucht was komen vallen. Dat daarin een maatschappelijke beschadiging aan de dag trad, waaraan allen schuld droegen. Dat 't daarom niet aanging, enkelen met deze be-

smetting apart te stellen. Dat voorts de kinderen van de tollenaars echt niet zo vrij waren in de keuze van hun beroep, maar zelfs als ze moeite deden eruit te komen, door de samenleving terug gestoten werden in het milieu waarin ze opgegroeid waren. Zodat in het tollenaarschap meer lot school dan daad, al kon iemand zich dan in dat beroep ook weer persoonlijk als een echte misdadiger of als een fatsoenlijk mens gedragen. En zo lag het ook met de andere zondaars.

Deze dingen zo zijnde, constateerden wij bij Jezus een geringe behoefte om te oordelen en te veroordelen. Zeker, het komt bij Hem voor: Ga heen en zondig niet meer (Joh. 8:11), maar meestal word je in een merkwaardige onzekerheid achtergelaten, als je de vraag stelt of de hoeren en tollenaars met wie Jezus verkeerde, zich nu ook bekeerd hebben of niet. Het schijnt dat Jezus daar minder interesse voor had dan wij. Het lijkt alsof Hij volstond, van Zijn goddelijke Zender uit de hand van solidariteit en liefde uit te steken, om hen te laten weten, dat Hij — hoezeer persoonlijk onschuldig — zich medeverantwoordelijk voelde voor het feit dat zij er waren. Ook als wij Hem horen zeggen: „Ik ben geen rechtvaardigen komen roepen, maar zondaars”, (Matth. 9:13) moeten we niet te snel zeggen, dat we hier nu toch het bewijs hebben, dat Jezus oordeelde en veroordeelde ('zondaar'), want weliswaar wordt dit gesteund door Luc. 5:32, waar Jezus toevoegt, dat Hij zondaars tot bekering is komen roepen, maar waarom voegt Jezus er dit, volgens Mattheüs en Marcus, niet aan toe? Wat is dat voor een opmerkelijke aarzeling in de evangelische overlevering? Zoals we 't bij de eerste twee evangelisten lezen, is er reden te vertalen: „Ik ben geen 'rechtvaardigen', maar 'zondaars' komen roepen”, waarbij dus de woorden 'rechtvaardigen' en 'zondaars', tussen hoge komma's geplaatst, aanduidingen zijn, die niet van Jezus zelf afkomstig waren, maar waarmee Hij zich aansloot bij een bestaand spraakgebruik in een verjuridiseerde en vermoraliseerde samenleving.

★ ★ ★

Jezus sprak en werkte in een eindtijd. Daarin leek Hij op de profeten van Israël in het tijdperk vóór de ballingschap. En daarin onderscheidde Hij zich van Mozes, Nehemia en Paulus, die structuur-bouwers waren en aan een begin stonden. Dat verklaart waarom je bij Mozes voorschriften vindt, die de homofilie verbieden, niet maar het homofiele gedrag, maar ook dat homofiele gedrag waarvoor wij nu een geldige verontschuldiging zoeken (Lev. 19:22 20:13). Jezus ech-

ter spreekt over het onderwerp niet. Mogelijk vallen bij Hem de homofielen onder de categorie van de maatschappelijk gediscrimineerden wij een sterk theocratische 'zondaars'. Bij Mozes tisch ideaal aan van heiliging op alle terreinen des levens, terwijl je bij de profeten en bij Jezus vooral een concentratie op het wezenlijke waarneemt, een zekere reductie die tegelijk een verdieping inhoudt. Ook al zegt Jezus dat er van de wet geen tittel of jota vergaan zal, eer alles zal zijn geschied, (Matth. 5:18), valt toch op dat in het wetsonderricht dat dan volgt, de detaillering eigenlijk ontbreekt. Het is meer verdieping dan uitwerking van het gebod. Nog veel sterker is dat het geval waar Jezus spreekt over het thema rein-onrein, (Marcus 7:1-23).

★ ★ ★

Ik heb al gezegd dat wij ons tijdsgewricht het meest terugherkennen in dat van Jezus. Zijn en onze dagen zijn sterk eindtijdelijk. Betekent dat nu, dat wij aan Mozes' voorschriften geen boodschap zouden hebben? Dat niet! Ik denk, dat we in de opvoeding er goed aan doen, de aangehaalde bepalingen uit Leviticus als richtsnoer van handelen te nemen. Dat we dus in de gezinnen een sfeer trachten te kweken, waarin de tweepoligheid van het mannelijk-vrouwelijk als een boeiend en inspirerend gegeven voor het opgroeiende kind van de prille jeugd af iets begerenswaardigs is. De homofilie, die er van den beginne niet geweest is, mag en moet men in de opvoeding trachten te vermijden. Maar als dat dan hier en daar toch niet lukt... En dat komt toch voor, want aan de algemene beschadiging participeren wij, allen, ook als christen volk. Waar dat nu zo is zou daar van ons dan niet de navolging van Christus gevraagd worden, die meer medisch-barmhartig dan juridisch-streng op deze verschijnselen reageerde? Het is mij verre, deze twee geheel tegen elkaar uit te spelen. Daarom kies ik hier niet voor het of... of-, maar voor het én... én-model, én medisch-barmhartig én juridisch-streng, al naar gelang wie je vóór je hebt. Want aan wie veel gegeven is, mag ook veel worden gevraagd. Dat is ook in het ethische het geval.

Zo kan het dus gebeuren, dat een dominé (ik bedoel mezelf) een streng stuk schrijft als uitwerking op het kerkeradsbesluit van Amsterdam-Centrum over het voor-echtelijk samenleven, met de strekking: waar is dat voor nodig? Ben je niet bereid de publieke zede te helpen hoog houden? — en dat diezelfde predikant het opneemt voor het samenleven van homofiele vrienden in een duurzame relatie. In het eerste geval

roept hij zondaars tot bekering, in het andere geval roept hij 'zondaars' (= maatschappelijk als zodanig aangeduiden) tot de gemeenschap met Jezus Christus. Hier heb je eigenlijk hetzelfde verschil als tussen Mattheüs en Marcus enerzijds en Lucas anderzijds, dat ik hierboven aanduidde, — een verschil dat uit de situatie verklaard moet worden: wie heb je voor je? Aan wie veel gegeven is, mag ook veel worden gevraagd.

★ ★ ★

Laat ik nog even op de vergelijking met de tollenaars en zondaars uit het evangelie terugkomen. Van de tollenaars zei ik, dat ze niet zomaar uit de lucht waren komen vallen. Dat geldt voor de homofielen ook. Ze zijn er altijd geweest, dat weten we allemaal. Maar wat is de oorzaak, dat we nu meer dan voorheen met het verschijnsel geconfronteerd worden? Die moet wel hierin gezocht worden, dat op de sexualiteit vandaag een veel sterker publiek accent valt dan vroeger. Geen sprake van dat ik zomaar zou gaan zeggen, dat de mensen vroeger ingetogener waren dan nu. Ik weet dat gewoon niet. Wat ik wel weet, is dat 't seksuele leven meer openlijk geworden is. Denk bijvoorbeeld eens aan de reclame. Te pas, maar veel meer te onpas wordt daar de sexualiteit bijgehaald en een appél gedaan op onze lust. Hebt u zich wel eens ingedacht, wat dat betekent voor mensen, die seksueel anders geaard zijn dan wij? Die moeten zich vreemden, uitgesloten voelen. Want voortdurend wordt in de samenleving de suggestie gewekt, dat mannelijk of vrouwelijk zijn toch belangrijker is dan mens zijn, — wat in flagrante strijd is met

de prediking van Gen. 1:27, waar we vernemen dat het mens-zijn voorop staat en het mannelijk of vrouwelijk een bijkomend gegeven is. Welnu ik heb een vermoeden, dat wij, dat onze cultuur, met haar overaccent op het mannelijk-vrouwelijk (en dat naar twee kanten: copulerend en rivalerend) homofielen kweekt. En in ieder geval deze groep tot een verdrukte minderheid gemaakt heeft, die om haar maatschappelijke rechten is beginnen te schreeuwen.

Wanneer we nu deze groep de onthouding opleggen, dan is dat, onbedoeld, huichelachtig. We laten hen dan opdraaien voor ons aller fout. Wat er zou moeten gebeuren is dat er een algemene seksuele matiging over ons komt. Dat er juist onder de christenen weer gesneden gevonden worden, die zichzelf gesneden hebben ter wille van het Koninkrijk der hemelen. En als die er weer zijn, dan zullen we merken dat juist zij geen neiging tot veroordeling bezitten. Zoals Jezus die niet had. Hij was in zuiverheid solidair en zo een grote bemoediging voor degenen die de samenleving als 'zondaars' uitstiet.

Ik denk dat wij Jezus' medisch-barmhartige benadering van het geschonden leven op steeds meer gebieden nodig zullen hebben. Ik zeg dit met het oog op de zorgelijke toestand waarin onze cultuur verkeert. Als ik de sprake van deze tijd versta, zijn wij het geslacht dat vóór alles tot barmhartigheid geroepen is. En dat op alle gebied. De eindtijdelijke nood breekt veel van Mozes' wet. En toch drijft diezelfde nood tot vervulling van de wet ('eer alles zal zijn geschied' — de geschiedenis als vervullingsfactor!). Steeds meer toegespitst zal het gaan over het gebod der liefde. En er is geen nood die deze wet, dit gebod breekt.

Verschenen:

DE HULP BIJ BIJBELSTUDIE

over het boek

DANIËL

van de hand van ds W. G. Visser te Utrecht.

Bestellingen kunt u doen door het bedrag over te maken op giro 575663 t.n.v. G. de Kruijf, Waterhoenlaan 60, Zeist, volgens de hier volgende opgave: 1 ex. f 2,50; 5 ex. f 11,75; 10 ex. f 23,—; 25 ex. f 68,—, exclusief portokosten.

De verschuldigde PORTOKOSTEN zijn voor 1 ex. f 1,20; tot 3 ex. f 1,70; tot 6 ex. f 2,75; tot 12 ex. f 4,—; tot 24 ex. f 5,—.

★ Denkt u vooral aan de portokosten! ★

D. W. L. MILO — VIERHOUTEN

DE LEVIATHAN van Loch Ness (2)

U herinnert zich ons vorig artikel? Het ging over een diersoort, die in de Bijbel met Leviathan wordt aangeduid en waarvan we verder vrijwel niets weten, dan dat het een verschrikkelijke zeedraak moet zijn, die met schepen kan spelen (ps. 104, ps. 74). Het legendarische monster van Loch Ness is de laatste jaren „entmythologiseerd” en komt serieus in aanmerking voor de naam. We gaan nu eerst verder met een aantal getuigenverslagen en komen straks wel tot enkele conclusies. Waarbij nu al zij opgemerkt, dat de werkelijkheid vaak veel boeiender is dan de verbeelding.

Zomer 1945 reed William Mackay, een hoge officier, langs de kust van Loch Ness. Hij zag op 700 yards afstand twee bulten boven het water uitsteken. Denkend aan het monster (waar ieder aan denkt, die de 40 km lange kustlijn aflegt) greep hij zijn kijker en bestudeerde het dier gedurende enige tijd. Hij beschrijft het wezen als een dier met een lange, slanke hals, waaraan een kleine kop te onderscheiden was, welke het op het water liet rusten. Vervolgens nam hij vier leden waar, het zij poten of vinnen, waarmee het zich, samen met de machtige staart, recht voor de wind kon houden. Hij schatte het dier 30 voet lang. Voordat Mackay vertrok kwam een ander persoon aanrijden, die vertelde dat ook hij zojuist naar het wezen had staan kijken.

In de vroege morgen van 14 juli 1951 keek een bosarbeider, Lachlan Stuart, uit zijn bovenraam naar het meer en zag een vreemd voorwerp, dat zich over Loch Ness bewoog. Hij greep zijn fototoestel en rende, samen met een maat, naar de waterrand. Daar zagen ze, op 50 yards afstand, drie bulten boven het water uitsteken, elk zo'n 5 voet lang; alles bewoog zich met redelijke snelheid. Stuart zag kans een foto te maken, die duidelijk de drie bulten weergeeft. Hij vertelde erbij, dat ook een lange dunne hals en een kleine kop even te zien waren geweest, maar niet gefotografeerd. Beide mannen taxeerden de totale lengte van het dier op 40 voet.

Opmerkelijk is dat waarnemers, die in de beschrijving van kop en nek overeenstemmen, verschillend spreken over de „bulten”. De meesten zagen een bult, diversen twee, sommigen drie bulten. Van de kop en de hals is de foto uit 1934 overtuigend; de foto uit 1951 geeft drie bulten overtuigend weer. Tesaamen vormen die twee foto's het beeld, dat u in de soevenirwinkels van Inverness kunt kopen: een kronkelende zeeslang, waarvan kop en drie kronkels te zien zijn. U kunt een exemplaar bij schrijver dezes thuis komen zien; het zit op de kast.

Het is echter zeer de vraag of het beeld van een reusachtige zee-slang juist is. Later materiaal duidt op een ovaal en bijzonder groot lichaam,

met diverse uitsteeksels. En waarom niet? Wanneer een dromedaris een bult heeft, een kameel twee, waarom mag een leviathan dan niet drie bulten dragen? U hoeft ze niet over te nemen.

In 1955 maakte P. A. Macnab een foto, die twee (of drie) boven water uitstekende bulten geeft, maar die bovendien de ruïne van het kasteel Urquhart op de voorgrond laat zien. Doordat de laatste maten bekend zijn konden ook de maten van het monster vrij nauwkeurig worden berekend. Macnab zelf zegt: „in mijn geval is er niet de minste twijfel of op dat ogenblik fotografeerde ik een groot, lang, donker of zwart wezen, met bultige vormen; in geen geval waren het golven of waterbewegingen van een boot — er was geen boot”. De snelheid van het dier lag tussen 13 en 20 km/u, de snelheid van een fietser.

Sedert 1960 is de opinie ten aanzien van Loch Ness' monster gewijzigd. Tot dan gold het „monster” als een overjarige grap, waar niemand meer interesse voor opbracht. Sedert Tim Dinsdale echter in 1960 een korte zwartwitfilm maakte, is de discussie op goed niveau gebracht.

Dinsdale, die nadien een serie boeken over dit onderwerp schreef, o.m. „De Leviathan”, had in april een expeditie meegemaakt. Tegen het eind zag hij nabij Foyers de bultige rug van een groot dier in het meer. Het lag aanvankelijk stil en Dinsdale beschreef het als „een lang, ovaal model”. Hij filmde het dier, toen het zigzaggend naar de overkant van het meer zwom en langzaam onderdook. Het liet een lang kielzog na. Enkele uren later filmde hij van dezelfde plek een 15 voets boot met 5 PK motor, die hetzelfde traject aflegde; op die wijze kon hij vergelijkingen maken: het kielzog van het monster was aanmerkelijk groter dan van de boot.

Deze film heeft later nog twee maal voor verder onderzoek dienst gedaan. In 1966 heeft het Intelligence Centre van de R.A.F. de film geanalyseerd het stelde vast dat de film geen boot of onderzeeër bevatte, maar vermoedelijk een dierlijk object. De lengte van de bult werd tussen 12 en 16 voet gesteld, de hoogte 3 voet; de snelheid lag om de 16 Km/u. — In 1972 is de film behandeld met dezelfde computertechniek, als waarmee de films van het Apollo-Maanproject zijn „gelezen”. Daarbij werd vastgesteld, dat ook 2 kleinere bulten 't water doorklieften. Dinsdale heeft twee maal de kop en de nek even gezien — maar die niet op de film gekregen.

In 1961 werd een Loch Ness-onderzoekingsbureau opgericht. Het werkte tot 1972 en heeft elk jaar gedurende 5 maanden voortdurend het meer „geobserveerd”. Een van de leden was mevrouw Constance Whyte, die in 1957 het boek „Meer dan een Legende” had geschreven. Dit bureau heeft niet alleen zelf waargenomen, maar ook waarnemingen van anderen nagegaan; daarbij werd zulk een hoge norm van betrouwbaarheid gesteld, dat meer dan de helft der getuigenissen terzijde werd gelegd. Niettemin kwam men in de loop van deze 10 jaren tot een gemiddelde van 20 aanvaardbare waarnemingen per jaar. Inderdaad, hier is meer dan een legende aan de orde.

—o—

Dit bureau bracht het onderzoek mede in het onderwater-stadium. Eerst met sonar, in 1969 met een eenmans-onderzeeër. De laatste bleek te

M. R. VAN DEN BERG — LEIDEN

JEREMIA

Begrip

Als de mensen die op de wegen van de dood lopen, ons werkelijk ter harte gaan, zullen we hen van die wegen moeten wegroepen in plaats van alleen maar begrip te tonen voor het feit dat ze er lopen.

Als regel zullen ze ons dat niet in dank afnemen. Mensen willen doorgaans niet meer dan dat er begrip wordt opgebracht voor hun manier van leven en handelen. Dat is voor hen een stuk zelfbevestiging. En een oproep tot bekering

verwerpen ze doorgaans als een bewijs van liefdeloosheid, van onverdraagzaamheid, van wanbegrip.

Maar dat is het nu juist. Als de HERE zijn volk oproept zich niet te gewennen aan de wegen der heidense volken omdat hun goden niets waard zijn, dan is dat bij Hem geen uiting van liefdeloosheid, maar juist van liefde. Dan zit er bij Hem geen onbegrip achter, maar juist een begrip dat dat van Israël en de heidenen overtreft. Israël en de heidenen hebben helemaal niet door dat hun weg fataal is. Daar zijn ze blind voor. Maar de HERE blijft bij zijn beoordeling van de afgoden en van wat zij te bieden hebben, niet tegen de buitenkant aankijken. Hij kijkt dwars door hen heen en signaleert hun innerlijke woosheid.

Majesteit

In Jer. 10:10-16 geeft Jahweh tegenover de onmacht van de afgoden een tekening van Zichzelf in al zijn majesteitlike luister.

Hij is waarlijk God. De afgoden niet. Zij zijn niet meer dan een stuk hout en een produkt van menselijke vaardigheid. Maar Jahweh is geen produkt van mensenhanden, geen projectie van de menselijke geest. Hij is echt God.

Hij is ook de levende God. Dat ook weer in tegenstelling tot de afgoden. Die zijn zo dood als vogelverschrikkers.

En Hij is ook Koning. Voor eeuwig. Niets en niemand kan Hem zijn koningschap ontnemen.

Voor zijn toorn heeft de aarde. De volken kunnen zijn gramschap niet verdragen. Die toorn en gramschap zijn ook levensgrote reali-

teiten. Ze zullen onverdraaglijk blijken te zijn voor allen die weigeren de wegen der volken te verlaten en zich van de afgoden af te keren.

Die toorn van God is niet iets dat we in het Oude Testament kunnen opsluiten. Ook het boek Openbaringen geeft een beeld van de oordelen van God, die de wereld treffen vanwege de ongerechtigheden. Het zijn zware oordelen. Zo zwaar, dat de mensen soms op hun tongen kauwen van pijn en met verbeten, verbitterde gezichten rondlopen (Openb. 16:9, 11, 21). En ondanks die oordelen bekeren ze zich toch niet van hun werken (Openb. 16:9, 11). In Openb. 9:20, 21 vinden we dezelfde samenhang. Daar worden die werken bovendien gespecificeerd: het aanbidden van boze geesten en van alle mogelijke soor-

klein te zijn voor de grote diepte en de ondoordringbare duisternis. (Die duisternis komt van een dik gordijn van plantaardige afbraakstoffen, dat op 40 meter diepte hangt en van 12 bergstromen afkomstig is.) De eerste methode, sonar, bracht het onderzoek echter met sprongen vooruit. Maar vooraf nog enkele getuigenverklaringen.

Bijvoorbeeld die van boer Hugh Ayton, die 15 jaar aan het meer woonde, nabij Dores, zonder iets van het monster te merken. Tot hij op een avond in augustus 1963 met vier anderen in het veld werkte en op een halve mijl afstand een dier in het meer zag. Alle vijf renden naar de oever en vier sprongen in een boot. Ze roeiden er heen en naderden tot op 50 yards — waarop het monster onderdook en de boot stampend achterliet. Ayton zegt dat het dier een lange nek had met een kleine kop, die aan een paardekop deed denken. Hij zag zelfs een ovaal oog, bijna boven in de kop.

William Dewar reed in juni 1971 op de autoweg A 82, toen zijn vrouw plotseling uitriep: kijk, het monster van Loch Ness! Op 300 yards afstand was het dier te zien: een slangachtige kop en nek, vrij snel, naar het zuiden zwemmend. Ongeveer 4 voet achter de nek was een bult, die 10 voet lang was en 2-3 voet uit het water stak. Na een minuut dook het monster onder. Ook een ander stel mensen stond aan de oever, volkomen in verwarring door wat ze gezien hadden.

In Fort Augustus, aan het begin van het meer liggend, is een Benedictijner Abdij; verscheidene van de monniken beweren het monster te hebben gezien. Pater Georgy Brusey bijvoorbeeld wandelde in oktober 1971 met een Londense vriend aan de oever. Plotseling was een geweldige beweging in het water gekomen. Midden in de bewogen plek kwamen nek en kop van het dier uit het water steken. Ze berekenden later, dat die kop 3 meter boven het water uitstak. Het zwom schuin naar hen toe en verdween na 20 seconden langzaam.

In november 1973 zag Richard Jenkyns, een rustend landbouwer nabij Invermoriston, de nek met de kop het water doorklieven. De kleur, zegt hij, was zwart of bruingrijs. Hij zag de gesloten bek en een oog, op 30 yards afstand. De gebogen hals en de kop deden aan een slang denken.

—o—

Genoeg gegevens van huis-, tuin- en keukenaard. We gaan over op de wetenschappelijke methoden, die vooral in oorlogstijd bij de marine zijn ontwikkeld.

Daarbij moeten we er op wijzen, dat de getuigenverslagen lengten opgeven, variërend van 15 tot 60 voet. Er zijn verschillen ten aanzien van het aantal bulten, ten aanzien van de kleur, van poten of vinnen, enz. Dit kan worden toegeschreven aan het bestaan van niet één, maar van een reeks monsters, wier woning Loch Ness zou moeten zijn. (Trouwens bij ons weten kan één dier nooit sedert Columba hebben blijven leven.) Er zouden dan zowel mannelijke als vrouwelijke als jeugdige exemplaren aanwezig moeten zijn. En daarmee kunnen vrijwel alle verschillen in de getuigenverslagen worden overbrugd.

Reeds in 1968 gebruikte een onderzoeksploeg van de Birmingham Universiteit een nieuw soort sonar of echopeiling. Men stelde vast dat een groot lichaam uit de diepte omhoog kwam en dat een ander zich erbij voegde. Beide waren ongetwijfeld dierlijke wezens en de steile manier van klimmen en dalen zowel als de enorme snelheid bewezen, dat het geen vissen waren.

Ook in 1969 wist men, met sonar, levende wezens aan te tonen. Dit gebeurde eveneens in 1970, maar toen kwam men verder. Tegelijk met het verschijnen van enkele grote lichamen in het waarnemingsveld verschenen ook vele kleine vissen op het scherm, die blijkbaar bejaagd werden. Nog drie andere waarnemingen volgden, waarbij de geleerden vaststelden, dat de afmetingen vele, vele malen groter waren dan ooit van vissen waren gemeten.

In 1972 ging een ploeg onder leiding van dr Robert Rines aan het werk met een stroboscopische onderwatercamera en betere sonar-uitrusting. Deze twee werden gelijktijdig, dus voor horen en zien, gebruikt. Men stelde vast dat zich tenminste twee grote lichamen binnen de onderzoekingsstraal bevonden en dat een school vissen uiteenstootte. Een der wezens werd op 20 voet afstand gefotografeerd. De kleurenfoto toonde een deel van de grove, groen-bruine huid, een achter-zwempoot en een deel van de staart. De zwempoot werd op 6-8 voet lengte gesteld. Geleerden zagen verband tussen deze staart en die van een salamander. Anderen verklaarden, dat de zwempoot niet met enig bekend zoogdier overeenkomt. De lengte van het exemplaar werd op 20-30 voet gesteld; onderdelen werden in sonarprojecties nauwkeurig waargenomen, als zwempoten, lichaamsdelen en uitstekende bulten.

—o—

Dat er niet slechts één monster in Loch Ness huist was geen verrassing. Er waren meer waarnemingen boven water geweest van twee, soms van drie exemplaren gelijktijdig. Daaronder de waarneming van Alex Campbell, de toenmalige waterschout van Fort Augustus, die drie exemplaren vrij ver uit elkaar constateerde. In augustus 1971 zagen een Schotse dame en een Duitse vriendin een groot en een veel kleiner exemplaar zwemmen, waarvan het ene zich naar het andere haastte.

Hier bracht de wetenschap dus weinig nieuws. Wel was nieuw de stelling, dat de dieren vier machtige zwempoten bezitten, die ruitvormig moeten zijn. Ze moeten, samen met hun geweldige staart, over enorme krachten beschikken. Ook werd door sonar vastgesteld, dat het meer grote grotten in zijn wanden heeft en dat de bodem een onpeilbare slikslag bevat. Toch moet worden aangenomen dat Loch Ness geen open verbinding met de zee heeft. Het ligt 15 meter hoger dan de Noordzee en het water bevat geen zout. Ook kunnen dieren moeilijk door het Caledonische Kanaal binnenkomen, gezien de vele sluizen. De laatste hypothese luidt: dat de wezens aan het eind van de laatste ijstijd, toen Loch Ness door vulcanische activiteiten in korte tijd van een open zeearm tot een afgesloten meer werd omgevormd, in hun logies zijn verrast en van de buitenwereld afgesloten. In welke buitenwereld hun soortgenoten zijn uitgestorven...

Volgende week verder?

HULP BIJ BIJBELSTUDIE

ten afgoden, moorden, toverijen, hoererij en dieverijen. Vanwege die dingen breken Gods oordelen los over de wereld.

Actueel

Het zal u al opgevallen zijn, hoe actueel de profetieën van Jeremia nog zijn. Alles wat in Openb. genoemd wordt als zonden van de mensen uit de periode tot Christus wederkomst, vinden we ook in de tijd van Jeremia bij Juda en Jeruzalem. En vandaag zitten we er volop in.

We beleven in onze dagen b.v. een opbloei van de toverij, van witte en zwarte magie, van waarzegge-

rij en astrologie. Het aanbidden van boze geesten is niet alleen maar iets uit de middeleeuwen, maar gebeurt ook vandaag. Misschien hebt u wel eens gehoord van de Satanskerk, waarvan ook een afdeling bestaat in Amsterdam. Daar vindt een eredienst plaats voor de satan, gepaard met allerlei occulte praktijken.

Over geweld en diefstal en hoererij leest u dagelijks in de krant en de t.v. staat er bol van. Om een enkel voorbeeld te noemen: het bekende weekblad The Times ont-hulde in een artikel over Portugal, dat het meest kenmerkende verschijnsel kort na de staatsgreep bestond in het vrijkomen van een enorme stroom pornografie. De revolutie in Portugal ging in sex gekleed, of liever: ongekleed.

Dergelijke dingen kunnen alleen maar het oordeel van de HERE

aantrekken. En als Hij in actie komt, zijn alle afgoden machteloos. Dan gaan ze af.

Boerenprotest

In 1974 zijn de nederlandse boeren nogal roerig geweest. Ze hebben verschillende acties gevoerd waarbij ze met hun tractoren en landbouwmachines 'n vuist maakten en wegen blokkeerden. Op die manier eisten ze een groter aandeel in de welvaart. Het gaat hier niet om de vraag of hun omstandigheden al of niet verbetering behoeften. Het gaat er hier om dat ze dachten die verbeteringen wel even te kunnen afdwingen met behulp van hun tractoren.

En toen liet de Here het regenen en regenen (vgl. Jer. 10 : 13). Hij liet het zo regenen dat de boeren wanhopig werden en niet meer

wisten hoe het moest (vs. 14). En ook de afgoden stonden toen machteloos (vs. 15). De techniek, die moderne afgod, bleek niets te kunnen beginnen. Al die prachtige landbouwmachines en tractoren, waarmee men in de acties had gedacht verbeteringen te kunnen afdwingen, zakten weg in de modder en de blubber. Ze waren waar-deloos.

Zo gaat het met de afgoden en met hen die erop vertrouwen, als de HERE in actie komt. En je vraagt je af: als men nu eens tot de HERE gebeden had in plaats van te proberen verbeteringen af-dwingen met behulp van de afgod der techniek, zou het dan niet heel anders gegaan zijn? Je kunt alleen maar hopen dat zulke ervaringen de mensen nog tot het inzicht brengen, dat Jahweh de enige, levende God is.

G. JANSSEN — NIJVERDAL

Herders en opzieners

In de Nieuwe Vertaling van het N.B.G. komen we het woord ouderling niet tegen. Het heeft plaats moeten maken voor „oudste” — in het Grieks presbyters, welk woord wij kennen in de vorm van presbyter. Verder spreekt de N.V. over opzieners.

Het woord prebiteros duidt in het Grieks de oudere aan en dan de oude man in tegenstelling tot de jongere. We vinden deze betekenis nog in 1 Tim. 5:1, waar de apostel Paulus zegt: Word niet heftig tegen een oude man, maar vermaan hem als een vader; doe het jonge mannen als broeders. Hier heeft het woord presbyter geen ambtelijke betekenis. In 1 Petr. 5:5 treffen we de vermaning aan: gij jongeren, onderwerpt u aan de oudsten. Hier worden de ouderen dus van de jongeren onderscheiden, maar is het mogelijk dat zij een ambtelijk signatuur dragen, zie vers 1, al behoeft dat nog weer niet alle oudsten in vers 5 te gelden. Zo zitten we met deze teksten midden in het hart van de kwestie.

In de Joodse gemeenschap met haar diep respect voor het vijfde gebod hadden de oudere mannen met hun grotere ervaring en wijsheid een leidinggevende plaats. Met kennelijke afkeuring vermeldt de auteur van Kronieken dat Rehabeam de raad van de oudsten verwierp om naar die van de jongeren te luisteren. Het gevolg was de scheuring van het rijk, 1 Kron. 10:8. Door deze omstandigheid krijgt het woord oudste bij de Joden langzamerhand de betekenis er bij van leidinggevende figuur, overste. De oversten worden aanvankelijk wel uit de oudsten gerecruteerd, maar maatschappelijke positie, rijkdom en bekwaamheid kan straks ook een plaats geven onder hen, die leiding geven en doen behoren tot de oversten of oudsten. Zo lezen we in de Evangelien over de overpriesters en oudsten van het volk, b.v. Matth. 21:23. Deze oudsten zijn de hoofden van de aanzienlijkste niet-priesterlijke geslachten, als het ware dus de vertegenwoordigers van de gewone adel¹⁾. Lucas noemt ze de voornamesten van het volk, 19:47. Zij vormden een van de drie groepen waaruit het Sanhedrin was samengesteld.

Oudste wordt dus synoniem met leiding gevend, vooranstaand. De leidinggevende figuren van de synagoge heten ook oudsten. Zij oefenden o.m. de tucht uit. We verstaan dat langs deze weg ook in de eerste christelijke kerken de oudsten verschijnen. Vermoedelijk zijn dat aanvankelijk inderdaad de ouderen in leeftijd en degenen, die het eerst tot de gemeente behoorden. Krachtens deze hoedanigheid gaat er als vanzelf een zekere leiding van hen uit. Zij vormen een natuurlijke stand. De jongeren moeten zich aan hen onderwerpen, zij geven raad en leiding. Straks worden uit hun kring de mannen gekozen en aangewezen, die ambtelijk toezicht op de gemeente moeten oefenen en nog presbyters kunnen heten, gezien de aan dit woord verbonden gedachte van leiding geven. Paulus heeft ze

overal aangesteld in de door hem gestichte gemeenten. Hand. 14:23, vgl. 20:17. Ze waren ook in de Joods-christelijke gemeente te Jeruzalem, 15:2 enz., 16:4. Over hun oorsprong in deze gemeente is ons niets bekend. Vermoedelijk was hier navolging van de synagoge in het spel.

Terwijl de naam presbyter of oudste blijft bestaan komt daarbij nu die van opziener, in het Grieks episkopos, welke naam de ambtelijke functie aangeeft. Deze namen worden echter door elkaar gebruikt, met name in de Pastorale brieven. Het woord komt daarin echter slechts in het enkelvoud voor, in Hand. 20:28 en Fil. 1:1 in het meervoud. Daar in het begin alles nog enigszins vloeiend is en er nog geen scherpe grenzen getrokken worden zullen we moeten aannemen dat er presbyters of oudsten waren, die door leeftijd en kwaliteit als zodanig een natuurlijke erkenning vonden naast presbyters, die officieel als opzieners waren aangesteld. Alleen zo kan m.i. de veel omstreden tekst 1 Tim. 5:17 bevredigend worden verklaard. De tekst luidt in de Nieuwe Vertaling als volgt: De oudsten, die goede leiding geven, komt dubbel eerbewijs toe, vooral hun, die zich belasten met prediking en onderricht.

In zijn overigens uitmuntende commentaar op de Pastorale brieven stelt Dr C. Bouma tegenover de presbyters die goede leiding geven zulke, die berispelijk zijn en hun arbeid zo verrichten, dat ze bestraffing of erger hebben verdiend. Maar zo wordt het woord „dubbel” wel moeilijk te verklaren. Het wil toch zeggen: meer dan de anderen moeten de oudsten die goede leiding geven geëerd worden. Maar die oudsten die hun werk niet goed doen moeten toch in het geheel niet geëerd worden? Ze verdienen toch bestraffing of erger?

Wanneer we hier met andere commentaren en b.v. Bavink²⁾ onder de oudsten de gehele groep van presbyters verstaan en daarin hen onderscheiden die een ambtelijke functie hebben vallen alle moeilijkheden weg.

Alle oudsten zijn om hun leeftijd te eren. Dat Paulus voor de ouderdom eer eist, kan niet verwonderen; Paulus was immers een Israëliet (Schlatter). Maar zij die onder de oudsten ambtelijk leiding geven moeten bijzonder — dubbel — geëerd worden, als ze n.l. goede leiding geven, want das Ambt ehrt den Mann nur, wenn er es recht verwaltet; het ambt eert de man slechts, wanneer hij het op de juiste wijze uitoefent (Wohlenberg).

Onder deze groep van oudsten komt dit eerbewijs nu echter nog weer in het bijzonder toe aan hen, die zich moeite geven in prediking en onderricht. Zij besteden immers veel meer tijd aan hun ambtswerk dan hun collega's, die slechts in het algemeen leiding aan de gemeente geven. Het opkomen van allerlei dwalingen maakt dit leren zwaarder en ingewikkelder en vraagt tijd voor levensonderhoud en dat van het gezin. Vandaar Paulus' eis van extra eerbewijs, waarbij dan ook te denken zal zijn aan eerbewijs in de stoffelijke zin van het woord, honorarium. Het Griekse woord voor eer kent ook deze betekenis. Vergelijk ook vers 8: De arbeider is zijn loon waard.

Er zijn dus reeds in de Nieuwtestamentische tijd oudsten, die zich in het bijzonder bezig houden met de prediking en het onderwijs, woord en leer en staan naast anderen, die leiding geven.

Calvin onderscheidt in zijn Institutie en in zijn commentaar op Efeze tussen herders en leraars. Ef. 4:11

²⁾ Gereformeerde Dogmatiek, IV.

zegt dat Christus heeft gegeven zowel apostelen als profeten, zowel evangelisten als herders en leraars. De eerste drie groepen beschouwt Calvin als niet blijvend, de herders en leraars daarentegen als blijvend. Het is hem niet ontgaan dat deze twee onder een lidwoord worden samengevat. Hij gevoelt dat Paulus „gesproken heeft van de herders en leraars zonder onderscheid, alsof het eenzelfde orde ware”³⁾. Hij ontkent ook niet dat de naam leraar enigszins aan alle herders toekomt. Maar toch wil hij „deze twee dingen” niet vermengen. Hij ziet er onderscheid tussen. De herders hebben de kudde onder hun zorg en bewaring, de leraars dienen om de herders te vormen en te onderwijzen als om de gemeente te leren. Deze uitlegging van Calvin is wel te geforceerd. Paulus vat de herders en leraars onder een lidwoord samen — hij wil er blijkbaar dezelfde functionarissen mee aanduiden. Het weiden van de kudde door de herders vindt toch onder meer plaats door het leren. En in de derde plaats is een zo minitieuze onderscheiding der ambten in het Nieuwe Testament ook elders niet te vinden. De ouderlingen, die dienen met prediking en onderricht (!) dragen dezelfde naam als zij, die wel regeren, 1 Tim. 5:17.

Er kan intussen geen bezwaar tegen bestaan mee op grond van Ef. 4:11 te spreken over herders en leraars én opzieners of met art. 30 N.G.B. over herders of dienaars en opzichters. De ouderlingen die naar 1 Tim. 5:17 zich moeite geven met prediking en onderricht zijn dan de herders en dienaars (leraars), de opzieners die ouderlingen die regeren. Het onderscheid in werk mag echter niet leiden tot een scheiding, alsof het een geheel los staat van het ander. Het regeren moet immers ook geschieden met het Woord van God. „Vandaar dat ook iedere oudste op de hoogte moet zijn met de gezonde leer, „bekwaam om te onderwijzen.”⁴⁾

We kunnen niet verder handelen over het werk van de herders en opzieners. Dat zou ons te ver voeren. We willen alleen proberen de schriftuurlijkheid van de ambten te laten zien en iets van de verhouding tussen ambt en Geest en ambt en gemeente, zulks in verband met de vragen en twijfels van deze tijd.

Daarom tenslotte nog een opmerking.

Tot nu toe gebruikte ik de term „oudste” in navolging van de Nieuwe Vertaling van het N.G.B. Zoals we zagen is dit de letterlijke vertaling van het Griekse presbuteros.

Toch moeten we niet over het hoofd zien dat het Griekse presbuteros een ontwikkeling heeft doorgemaakt van oudste tot (ook) ambtelijke functionaris, die onze taal als zodanig niet kent. De Nieuwe Vertaling heeft deze betekenis wel ingevoerd, maar wijkt daarmee toch af van het gangbare spraakgebruik en het is de vraag of dit deze betekenis zal overnemen. Daarom is ze m.i. niet gelukkig geweest in haar vervanging van het woord ouderling, zoals de Statenvertaling dat heeft door oudste. Ouderling is nu eenmaal ingeburgerd als de technische term voor de hier bedoelde kerkelijke ambtsdrager, aan het woord oudste kleef voor ons taalbesef de gedachte van grijze haren en die behoeft een ouderling toch echt niet te hebben, ook al zal de ouderling in de regel niet tot de jongste mannen behoren. Hoewel, er kunnen uitzonderingen zijn als b.v. Timotheüs en wat de „leer-ouderlingen” betreft, als ze van de academie komen zijn ze in de regel toch ook nog wel even beneden de dertig jaar!

³⁾ Commentaar, Leiden 1888, D. Donner.

⁴⁾ Ds C. Vonk, De Voorzeide Leer, III B, pag. 155.

Dit stukje zal in hoofdzaak over Kenia gaan. Dat betekent niet, dat wij de hulp aan de Indiase kinderen minder belangrijk vinden. Integendeel, maar we schrijven daar al vaak over. Kenia

kreeg minder aandacht tot nu toe. Wij hebben dit land kortgeleden bezocht en wij willen iets van onze ervaringen vertellen.

Kenia is een van de beste ontwikkelingslanden. Het christendom heeft daar grote invloed. De zending heeft daar met veel vrucht gewerkt. Wij werken daar samen met de Africa Inland Church, een kerk met in hoofdzaak Keniase leden. In de allerkleinste dorpjes zie je een A.I.-kerk en de mensen hebben er veel voor over om zondags naar de kerk te gaan. Ze komen van ver, lopend, en sommigen hebben al

een tocht van vier uur achter de rug als de dienst begint. Het zijn ordelijke, rustige diensten, zonder emotie. De preken krijgen de meeste aandacht. U leest het goed: preken in het meervoud. Er is altijd meer dan één preek. Soms twee, maar we hebben ook een dienst meegemaakt waar er vier werden gehouden. Het is heel normaal dat een kerkdienst drie uur duurt.

Is onze hulp in Kenia even hard nodig als in India? Dit is een vraag, die wij nogal eens krijgen. Wij dachten van wel. Nairobi heeft zijn sloppenwijken en de

plattelandsbevolking is arm. Ook is er een hongergebied. Wij zijn daar geweest en waren erg onder de indruk. Toeristen zie je daar niet. Er kwamen mensen naar de kerk, die in drie dagen niet hadden gegeten en dan gingen ze naar huis met een handjevol bonen, die de kerk van een hulporganisatie had gekregen. Een handjevol bonen voor een hele week.

Veel kinderen hebben hulp nodig. Door hongersnood, inflatie en werkloosheid wordt de bevolking steeds armer. Vroeger zorgde de stam voor een kind, dat eenzaam

achterbleef, nu kan dat vaak niet meer. De kinderen worden zwerfend op straat aangetroffen. Ook tegen heidendom en bijgeleef moet worden gevochten. Het lijkt ons goed om u te vertellen hoe „ons” kindertehuis in Litein is ontstaan. We schreven al eerder over de Schotse verpleegster, die daar werkt. Zij vertelde ons, dat zij vijf jaar geleden naar Kenia was gegaan om in een kraamkliniek en ziekenhuisje te gaan werken. In dat ziekenhuis werd een jongen met kinderverlamming gebracht en zij merkte, dat niemand, ook de moeder niet, het kind wilde aanraken en verzorgen. Bij navraag bleek, dat kinderen met een of ander gebrek als vervloekt worden beschouwd. Dit betekent, dat men bang is zo'n kind te helpen, omdat dan de vloek in werking zou treden en de verschrikkelijkste dingen zouden gebeuren. Deze verpleegster nam dit jongetje mee naar haar eigen huis

en verzorgde hem daar. Hij werd geopereerd en hij is nu helemaal genezen.

Het tweede kind, dat haar speciale hulp nodig had, was een te vroeg geboren baby. Deze babies worden niet als mensen beschouwd. Men noemt ze „monkeys” of apen. Zo'n kind laat men doodgaan. Dit kindje werd in de couveuse gelegd en later in haar eigen huis verder verzorgd. Beide kinderen behoorden tot dezelfde stam en kwamen uit hetzelfde dorp. De mensen daar wilden niet geloven, dat de kinderen waren blijven leven en dat er helemaal geen straf op gevolgd was. Het dorpshef en vele anderen uit het dorp kwamen kijken. Het resultaat is geweest, dat velen uit dit dorp tot geloof zijn gekomen. Ze waren ter verwelkoming aanwezig toen wij in Litein aankwamen en toen het dorpshef ons toesprak, zei hij: vroeger vermoordden we onze kinderen, maar we zien nu dat dit helemaal verkeerd is geweest.

Er zijn nu in het kindertehuis in Litein 28 kinderen opgenomen, babies en kleuters jonger dan vier jaar. Men is daar heel dankbaar voor onze hulp, want financieel kon deze verpleegster het niet meer volhouden toen ze 10 kinderen in haar eigen huis had ondergebracht. Ze zag onze hulp als een geschenk van de HERE. Ongetwijfeld zult u later meer over de Keniaanse kindertehuizen van ons horen. Dit stukje zou te lang worden als wij het hele verslag van de reis zouden geven. Heel in het kort willen wij ook nog uw aandacht vestigen op de nood in India. Daar wachten weeskinderen, kinderen van lepra patiënten, kinderen uit vluchtelingenkampen, kinderen van arme weduwen die onverzorgd achterbleven, kinderen van gevangenen, kinderen uit hongergebieden en kinderen uit te arme en te grote

gezinnen, op onze hulp.

Ons grootste probleem op dit moment is, dat wij zo veel, meer dan honderd, „ongeadopteerde” kinderen hebben. Dit zijn kinderen, die al wel opgenomen zijn in een kindertehuis en waarvoor wij het geld al sturen, maar waarvoor wij in Nederland nog geen hulp ontvangen. U weet het waarschijnlijk wel, voor f 55,— per maand kunt u zo'n kind „adopter”. Dit geldt voor India en voor Kenia. Wij hebben nieuwe „adopties” nodig. Anders lopen we vast en moeten er kinderen weggestuurd worden, terug naar de straat, waar honger en ellende en soms zelfs de dood wacht. Wilt u dit helpen voorkomen? Bij ons secretariaat krijgt u alle inlichtingen. Wij hopen op uw hulp.

Stichting Redt Een Kind

Secretariaat: Dr. Guépinlaan 23, Ommeren (Betuwe), tel. 03443-2079, b.g.g. 03449-1659.

Postgiro 1599333 t.n.v. Stichting Redt Een Kind te Zwolle.

Kledingadres: Hortensiastraat 79, Zwolle.

Van de Zending

Om stil van te worden

(Soemba-Borneo 97)

Toen de familie Goossens in 1972, na een verlofperiode van enkele maanden in Nederland, weer terugging naar Soemba, was dat met de belofte van hulp en steun vanuit onze gemeenten. We stelden ons voor dat te doen door correspondentie en financiële steun, gedragen door een verbondenheid-in-de-HERE. Als de gemeente van Den Haag (wij zouden dit namens de kerken verzorgen)

vroegen we ons echter wel af: hoe zal dat gaan? Op dit gebied hadden we geen enkele ervaring, we kenden de fam. Goossens nauwelijks, van Soemba wisten we niets af.

Nu onlangs, na een tweede verlofperiode hun terugkeer naar Soemba volgde, staan we als het ware opnieuw voor de taak van hulpverlening. Maar hoe anders is het dan toen in 1972!

We begonnen toen, gesteund vanuit enkele gemeenten, een 10-tal. Langzamerhand voegden zich daar méér gemeenten bij. Er is veel informatie verstrekt over Soemba en het werk van evangelieprediking en opleiding daartoe. Collecten en giften kwamen binnen en we zagen een geleidelijke groei.

De afgelopen maanden hebben we echter ervaren, dat er een veel duidelijker, sterkere band met het 'Soemba-werk' (of beter gezegd met de gemeenten op Soemba en Borneo) tot stand is gekomen dan we dachten.

Ds Goossens heeft zijn verlofperiode gebruikt om in veel gemeenten vóór te gaan in de Dienst van het Woord. Daarin kwam duidelijk uit dat er een verbondenheid over en weer was. Maar daarnaast is hij in veel gemeenten gevraagd om te vertellen over Soemba, over de gemeenten daar, over zijn werk. De belangstelling was groot en de reacties verblijvend.

Als je dat opmerkt, is het om stil van te worden.

In de afscheidsbijeenkomst, die we samen met het bestuur van de vereniging S.O.S. hadden, spraken we daar nog over. Gedragen door gebed en medeleven van zovelen is het teruggaan licht. Wat zijn er fijne contacten gelegd, wat zijn veel bestaande contacten verstevigd. Wat is er ook veel gegeven. In geld en in natura. Een goede tractor voor de landbouw, fietsen, bromfietsen, naaimachines, aggregaten en nog veel meer. En mede door een actie van E.O.-Metterdaad is er gelegenheid geweest om op de terugreis in Djakarta een nieuwe auto (jeep) te kopen. Wij hebben die gaven niet gezocht; zij zijn wel een duidelijke blij van Gods goede gunst.

En tegenover het achterblijven van kinderen staat voor de familie Goossens veel duidelijker dan vier jaar geleden: uitgezonden námens de kerken. Want zij hebben het geproefd, het is niet om ons, niet om „met zending bezig te zijn”, maar het leeft in de gemeenten, „om Gods wil”. En ook wij hebben het van

Terloops...

Nog eens: de dominé's

Het valt niet te ontkennen, dat predikanten in het kerkelijk leven vaak een wat bijzondere plaats innemen. Hun ambt wordt vaak verbonden met allerlei functies, die eigenlijk buiten dat ambt liggen. (Even er tussen door: In het pas verschenen boekje van ds M. R. van den Berg over de eerste brief aan Timotheüs las ik, dat in het nieuwe testament het woord ambt overigens helemaal niet voorkomt. De bijbel spreekt over de gáve van het onderwijzen.) Bovendien is de kerkelijke organisatie zodanig opgebouwd, dat die wat naast het gewone leven is komen te staan. Een vereniging heeft een sekretaris, een kerkeraad of synode een scriba; een jeugdvereniging heeft een voorzitter of leider, een kerkelijke vergadering heeft een praeses. Van een gewone vergadering wordt een verslag gemaakt, een kerkelijke vergadering wordt vastgelegd in notulen. Op kerkelijke vergaderingen wordt appél-nominaal gehouden, hetgeen betekent dat wordt nagegaan wie van de broeders wel of niet aanwezig is; bij een andere vergadering bekijkt de sekretaris dat tussen de bedrijven door wel even en noteert dat dan. En als de besluitvorming op kerkelijke vergaderingen op gang komt, wordt er

overwogen en geconstateerd dat het een lieve lust is, waarna het besluit toch vaak nog moeilijk te omschrijven valt. Ja, als we dat in het gewone leven ook allemaal zo moesten doen, dan kwamen we in veertig uren per week beslist niet klaar. Zo hebben onze vaders het kerkelijk leven opgebouwd en de goede oude dordtse kerkenordening spreekt van het praeses-zijn zelfs als van een ambt.

Nu komt dit alles natuurlijk niet alleen voor rekening van de theologen: met elkaar hebben we dit alles laten voortbestaan. En veel onderlingen en diakenen hebben dit gedoe wellicht nog immers hun woordje latijn mee? mooi gevonden ook, ook zij spraken zo. Maar wat ouderen misschien nog wel mooi vinden, vinden de jongeren heel gewoon gek. Ze lachen om dergelijke nonsens en dat is maar goed ook. 'k Ben echter bang, dat deze wijze van spreken — op zich zelf allemaal niet zo verschrikkelijk — tezamen met allerlei andere dingen in de loop der eeuwen afstand hebben gemaakt tussen gemeente en dominé. En waar die afstand nog bestaat, moet de zaak maar eens grondig omgeploegd.

Als we in deze moderne tijd als gemeenten iets willen betekenen voor de velen „die buiten zijn”, dan zullen we ook in onze kerkelijke organisatie eens wat gewoner moeten gaan doen, wat eigentijdsder moeten worden en de erfenis der eeuwen maar eens laten liggen. En voor zover er nog dominé's zijn die

menen, dat hun „bijzonder ambt” — zo spreken we toch in onderscheiding van het „algemeen ambt!” — hen tot wat bijzondere mensen maakt, moeten ze zich maar haastig bekeren, hetgeen de communicatie binnen de gemeente ongetwijfeld zal bevorderen.

Nogmaals: van theologen valt niet meer kwaad te zeggen dan van andere mensen. In zijn boek „Worden als een man” schrijft ds J. Overduin: „Daarom is het gevaar niet denkbeeldig, dat wij onszelf en anderen voor geestelijk volwassen aanzien, wanneer wij theologisch veel weten. Natuurlijk kán dit mede wijzen in de richting van geestelijke rijpheid en mondigheid. Maar het is ook mogelijk dat zo'n veelweter eigenlijk nog niets weet, omdat hij niet in de liefde weet en kent.”

—o—

Laten we de dingen vandaag eens wat anders gaan zeggen en doen dan vroeger. Er valt wel wat te vernieuwen. We zeggen de dingen tenslotte ook niet meer op dezelfde wijze als b.v. Huygens, toen hij in 1667 over varkens en dominé's in één gedicht het volgende schreef:

„Op eenen klee-besscm.

'k Hebb dese Borstelen een stinckend beest sien dragen:
Maer, nu se dienstigh zijn, hebb ick daer na te vragen?
Daer staet een Mensch op stoel mijn' leemten aen en tast

Met Peper en Azijn: maer 't is een wereldsch gast,
Soo menschelick als ick, en emmers soo voll schulden
Als die sijn 'Tonghe tucht: soud ick daerom niet dulden,
Dat hij mijn' vutlien kuisch? neemt, hij een Vercken zij,
Dat raect hem: maer hij veeght scherp en schoon; dat roert mij.”

In 1672 verscheen hetzelfde gedicht nog eens onder de korte titel „Borstel”. Voor wie het vers niet geheel begrijpt — ik had er eerst ook wat moeite mee — nog het volgende: Ook al zijn de haren van een borstel eerste gedragen door een „stinckend beest”, dat is van geen belang meer, als die borstel maar goed veegt. Zo is het ook met de dominé op de preekstoel, hij berispt mijn fouten, hoewel hij zelf ook maar een „wereldsch gast” is, een gewone sterveling. Maar ook al is hij zelf vol schulden, dat betekent toch niet, dat ik niet dulden zou, dat hij mijn fouten aanwijst. „Neemt, hij een Vercken zij” (o Huygens!), stel het geval dat hij een varken is, dat is zijn zaak, maar hij veeght scherp en schoon; dat roert mij. Het gaat er maar om, dat hij goed veegt. God wil die Borstel gebruiken.

Zó zeggen we het vandaag niet meer, hoewel het wel leuk is om te lezen. Maar laten we ook andere dingen eens wat anders gaan zeggen en doen.

P. C. van Wijk

hen opgemerkt, zij zijn niet gegaan vanwege een 'hobby', maar om een roeping op te volgen. Soemba mag het evangelie horen in de kampongs, gebracht door de 'eigen mensen', in de 'eigen taal'. Een Naam, onder de hemel gegeven tot zaligheid.

Zendingsijver? Nee. En toch: ja een ijver-naar-de-Geest, zoals Paulus daarover bijvoorbeeld aan Titus (2:14) schreef. Die woorden komen óók tot ons. Hulp en steun vanuit de gemeenten in Nederland blijft nodig. De kerk van Den Haag zal graag daarmee voortgaan, ook namens de andere kerken. Wat zou het goed zijn als velen daarin mee-deden, b.v. door óók eens te schrijven. Eens per jaar bijvoorbeeld een brief naar Soemba is heel gezellig en U doet ze er zo deugd mee. Weest U ook op dit punt eens ijverig. Het kost iets meer tijd dan een giro-overschrijving verzorgen (overigens ook een goede zaak), maar het is zeker meer persoonlijk.

Het adres is: ds en mevr. Goossens, Parai Puluhamu, post Waingapu, Soemba (Indonesië).

Kerknieuws

Beroepen te Hardinxveld-Giessendam en te Deventer en Langeslag: kand. A. v. d. Dussen te Rotterdam.

Uit de regio van het Zuiden (GKV) — Vrijdagavond 27 augustus zijn wij samen met onze Chr. Geref. broeders naar Rijsbergen getogen om de vergadering der zuidelijke kerken bij te wonen. De vergadering stond ditmaal onder leiding van de broeders uit Middelburg.

Uit de plaatselijke gemeenten viel (gelukkig) niets schokkends te melden. Dankbaar werd gekonstateerd dat hoe-wel vaak klein in getal het „kerkewerk” door mocht gaan, en dit is het belangrijkste.

Wel viel op te maken, dat speciaal de geïsoleerde positie van onze kleine gemeenten: Breda, Maastricht en Middelburg, de nodige problemen geeft. De preekvoorziening blijft een zorgkind. Van de totaal 52 zondagen is ongeveer een derde van elk van deze gemeenten voorzien van een predikant. Ds Postma zal namens de regio via een brief deze situatie in den lande nog eens weer onder de aandacht brengen.

De voorziening van leesdiensten vanuit de gemeenten zelf leverde geen problemen op. Een catechisatie-rooster zoals momenteel in Eindhoven wordt gebruikt zal aan alle regio-kerken worden toegezonden. De afvaardiging naar het konvent van kerken wordt niet behandeld, daar de betreffende stukken de kerken nog niet bereikt hebben.

Een vraag van de kerk van Breda inzake de positie van de vrouw in de gemeente, speciaal betrekking hebbend op de ambtenaren, leidt tot de afspraak, om elkaar op de hoogte te stellen van studies en konklusies hierover (o.a. in Eindhoven). De aanstelling van een pastoraal werker onder Rooms-Katholieken namens de regio (een voorstel van Rijsbergen) zien de kerken niet zo zitten, mede ook gezien de afstanden in het Zuiden. De voorkeur wordt gegeven aan een benadering vanuit de plaatselijke situatie die per gemeente verschillend kan zijn. Dankbaar wordt gekonstateerd dat speciaal in Rijsbergen dit werk met veel vrucht wordt verricht. Tot zover dit (voorlopige) verslag.

Een (persoonlijke) indruk van deze vergadering is dat er toch iets aan de sfeer ontbreekt, wél vriendelijk tóch op een afstand. Misschien komt het wel omdat deze vergaderingen weinig kansen bieden. Gezien ook de grote afstanden die afgelegd moeten worden. Bovendien, we hebben net met elkaar de ellende van een kerkcheuring opnieuw meegemaakt (Breda). Zullen we maar heel ootmoedig de Here bidden voor onze kerken-gemeenschap in het Zuiden? (Overgenomen uit de „Kontaktsleutel”, veertiendaags orgaan van de Chr. Geref. Kerk en de Geref. Kerk (vrijgemaakt) te Eindhoven.)

Examen Cand. A. v. d. Dussen — Donderdag 30 sept. jl. vergaderde de regio Schiedam van de Geref. kerken (vrijgemaakt), bestaande uit afgevaardigden van de kerken te Barendrecht, Maassluis, Overschie, Schiedam en Vlaardingen. Op het agendum was vermeld een examen van Candidaat A. v. d. Dussen, Passerelstraat 26b te Rotterdam, om hem also toegang te verlenen tot de kansels in de vrijgemaakte kerken. Daartoe werd eerst kennis genomen van een „Brief van Aanbeveling” van de kerk te Overschie, waarin over br. v. d. Dussen een onverdeeld gunstig getuigenis werd gegeven.

Br. v. d. Dussen hield daarna zijn preek over Juzua 2. De broeders afgevaardigden van de kerken te Maassluis en Schiedam hadden de preek tevoren ter beoordeling ontvangen. De gehele vergadering was van mening, dat met het examen moest worden voortgegaan.

Daarna werd onder leiding van ds L. W. G. Blokhuis een Oudtestamentisch Schriftgedeelte, nl. 1 Koningen 22:1-40 behandeld en onder leiding van ds G. v. d. Brink een Nieuwtestamentisch Schriftgedeelte, nl. Romeinen 8, besproken met br. v. d. Dussen in het kader van „Uitleg van een O.T. en N.T. Schriftgedeelte.” Vervolgens examineert ds H. Smit de vakken Geloofsleer, Ethiek en kennis van de belijdenisgeschriften, terwijl tot slot ds H. v. Tongeren br. v. d. Dussen vraagt over de onderwerpen Kennis Heilige Schrift, Ambtelijke vakken, Kerkgeschiedenis en Kerkrecht.

Nadat br. v. d. Dussen zijn instemming heeft betuigd met de 3 formulieren van enigheid, besluit de vergadering met grote dankbaarheid en vreugde br. v. d.

Dussen beroepbaar te stellen in onze kerken, waarvan de vergadering langs deze weg mededeling doet.

Namens de Regio Schiedam van 30 sept. 1976, A. de Blois, h.t. secr.

Breukelen — De gegevens van de kerk van Breukelen zijn als volgt: Predikant: ds P. Busstra, Mecklen-

burgstraat 36, Breukelen, tel. 03462-2542. Scribaat: H. v. d. Neut, W. Torckstraat 11, Breukelen, Diakonie: A. Folkerts, Kzn., Straatweg 180, Breukelen, tel. 2176, giro 657249. Zending en Evangelisatie: G. v. Voornveld, Vrijheidslaan 18, Breukelen, tel. 1288, giro zending 2951044, giro evangelisatie 3230275.

Op vrijdag 28 oktober D.V. zullen onze lieve ouders en grootouders

TEUN BOUTERSE

en

JANNIE BOUTERSE-DE WAARD

40 jaar getrouwd zijn.

Wij vinden het een groot voorrecht dit met elkaar te mogen vieren.

Hun dankbare kinderen en kleinkinderen:

Capelle a/d IJssel: Ellen en Chris
Jeroen, Mirjam, Joost

Maassluis: Jaap en Fenneken
Annelies, Martine

Horsham, Engeland: Lida en René
Rachel, Matthijs

Rotterdam: Debora

Haamstede, Oosterscheldelaan 15

CHRISTELIJKE SCHOLENGEMEENSCHAP RIJSWIJK
Volmerlaan 2
Rijswijk

Door ziekte van de docent vaceren

8 lesuren GODSDIENST

per week. Wie wil ons helpen en tijdelijk 4 of 8 uren verzorgen?
U kunt zich voor informatie wenden tot de directeur Drs J. Kleisen.
Tel. overdag, 070-99.95.27 en 's avonds 070-98.43.82.

**STICHTING
VERENIGDE
UITVAARTFONDSEN
IN NEDERLAND**

ONZE STICHTING MAAKT GEEN WINST

Ze is een Stichting, welke de gemeenschap wil dienen en het algemeen belang bij haar maatschappelijk streven als uitgangspunt neemt.

Een zestig jaar ervaring stelt haar in staat u een compleet pakket verzekeringen aan te bieden, met als sterkste troef haar lage premies, die gedurende de gehele looptijd onveranderd blijven.

Tevens verzorgt zij crematies en begrafenissen (ook voor niet verzekerden).

Voor inlichtingen kunt u zich wenden tot haar kantoor
Enschede, Haaksbergerstraat 231 hoek Getfertsingel,
telefoon 053-31 95 35 - 32 36 93.

Kantooruren 8.30-12.30 - 13.30-17.00 uur.

Redactieleden

Drs H. de Jong
Mr. dr J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds E. R. Postma
Ds H. Smit
Dr H. E. S. Woldring

Adres van de Redactie

K. Muller
H. Pootlaan 242,
Alkmaar
Telefoon 072-16767

Advertenties en druk

Drukkerij
„Steenbergen”,
Nooitgedacht 3, Zeist
Tel. 0 3404 - 12452

Abonnementsprijs:

f 30,— per jaar of
f 16,— per half jaar.
Buitenland f 40,— p.j.
of f 57,50 p. luchtpost

Giro 40 49 45

Geref. Persvereniging „Opbouw”

Abonnementenadministratie
Merelthoven 273
Capelle aan den IJssel
Tel. 010 - 50.41.78

Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen: uiterlijk tot 15 november.